

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Muziek uit Tsjechië
Josef Suk

De Boheemse componist Josef Suk (1874-1935) was de schoonzoon en de leerling van Antonin Dvorak. Opgelet, want er is enige kans op verwarring. Suks kleinzoon, geboren in 1929, draagt dezelfde naam en was een van de meest briljante topviolisten van de twintigste eeuw. De man kreeg van de Tsjechische staat een heuse Stradivarius in bruikleen. Naast vertolker van Johann Sebastian Bach en Alban Berg bracht hij ook werken van zijn grootvader ten gehore. Om het helemaal verwarrend te maken: ook grootvader Suk was bij leven een vermaard violist en naar hem werd het Suk Kwartet genoemd.

Josef Suk senior, de componist dus, componeerde al op veertienjarige leeftijd zijn eerste muziekstuk, een fantasie voor strijkers. Hij studeerde bij Dvorak, de meest vermaarde Tsjechische componist van zijn tijd en onsterfelijk dankzij zijn symfonie *Uit de Nieuwe Wereld*. Als Dvoraks 'kroonprins' werd Suk een graag geziene gast in Praagse artistieke kringen. Suk huwde in 1898 Dvoraks dochter Otilie. Die vrolijke liefde kenmerkt de muziek die hij rond de

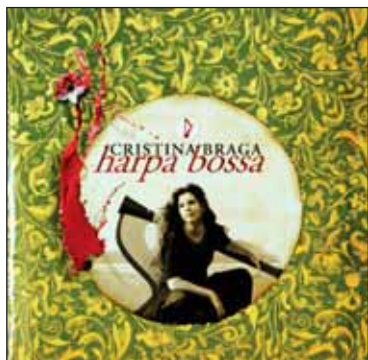
eeuwwisseling schreef, maar mooie liedjes duren niet lang. In 1904 stierf Dvorak en een jaar later ook Suks jeugdige echtgenote. Zijn muziek wordt door dit dubbel verdriet veel meer ingetogen en tragisch.

De nog jeugdige componist zou nooit hertrouwen. Hij ging allengs minder componeren. Zijn werken sloten ook aan bij de beweging van het Tsjechisch nationalisme. Het land maakte tot 1918 deel uit van het Oostenrijks-Hongaarse rijk en ging na de Eerste Wereldoorlog samen met de Slowaakse burenen op in Tsjechoslowakije. Leuk detail: de oude Suk kreeg in 1932 een prijs tijdens de Olympische Zomerspelen in Los Angeles voor het beste muziekstuk.

Een veelschrijver was Josef Suk nooit. Zijn hele repertoire bestaat uit een veertigtal nummers. Een groot deel zijn symfonische werken in de lijn van Brahms en Dvorak. Het leeuwendeel werd gecomponeerd vóór 1905, het jaar van de dood van zijn vrouw. Het Atostrio speelt het wondermooie tweede pianotrio en vier werken voor viool en klavier opus 17. Het elegische pianotrio opus 23 is Suks meest bekende werk. Het dateert uit 1902 en heeft als ondertitel *Onder de indruk van Zeyers Visegrad*. We horen ook de ballade en de serenade voor cello en klavier opus 3 uit 1890. Het ene werk blijkt nog mooier te zijn dan het andere. (JC)

Josef Suk, Piano Trio. *Piano Quartet. Ballad & Serenade. Elegy. Four Pieces*, door het Atos Trio, CPO/Deutschlandradio Kultur (distributie Codaex), CPO 777 470 2, 12,30 euro.

CD WERELDMUZIEK

Soft Bossa Nova
Cristina Braga

Naast bruisende carnavalsmuziek bracht Brazilië ook de meer gedistingeerde Bossa Nova voort, inmiddels wereldwijd verspreid. In ons geheugen hangt de muziek samen met de onvergetelijke composities van Carlos Antonio Jobim en de bijna definitieve vertolking van Astrud Gilberto. Alleen al de titel *Girl from Ipanema* roept bij iedereen een onbedaarlijke neiging tot fluiten op. En dan hebben we nog

niets gezegd over even grote evergreens als *Samba de uma nota só* (samba op één noot), *Insensatez* en *Desafinado* of het ongelooflijk poëtische *Águas de março*, waarin Jobim de onbeschrijfelijk vernietigende kracht van overstromingen schetst.

Ontelbare mindere goden beten zich met dit repertoire de tanden stuk, maar voor een keer valt de nieuwe versie van de zangeres en klassieke harpiste Christina Braga best te pruimen. Dat ze het harpspel tot in de puntjes beheerst, blijkt uit haar knappe, jazzy vertolking van overwegend instrumentale nummers als *Manha de Carnaval* of *Insensatez*, maar ook haar zoetgevooisde, ietwat hijgende stem past perfect bij Jobims Bossa. Zelijkt wel een reïncarnatie van jazztrompetist en zanger Chet Baker. Heel zomers en sfeervol. (JC)

Cristina Braga, *Harpa Bossa*, Enja Records (distributie Codaex), ENJ9547 2, 20 euro.

BOEK CITATEN

Wensen
van bekende mensen
Manu Adriaens

Je hebt postzegelverzamelaars, verzamelaars van teddyberen en van zeldzame insecten. Een ras apart echter zijn de citatenverzamelaars, want zij vergaren geen concrete voorwerpen, maar kleine, geïsoleerde morzels wijsheid of humor. Met het boekje *Volg je eigen ster!* uit journalist Manu Adriaens zich als een dergelijk verzamelaar. Het is een bloemle-

zing van de mooie uitspraken die de man de voorbije kwarteeuw noteerde uit de mond van bekende Vlamingen en Nederlanders. „Telkens als we iets horen of lezen dat een snaar bij ons doet raken, zouden we er eigenlijk voor moeten zorgen dat zo veel mogelijk anderen er ook kennis mee maken”, stelt hij.

Van advocaat Jef Vermassen tot zanger Willem Vermandere, van journaliste Annemie Peeters tot illustratrice Gerda Dendooven. Heel verschillende mensen komen aan het woord. Ze hebben het over files of opvoeden, over de essentie van het leven en de betekenis van de dood. Het vreemde is echter dat het boekje wordt voorgesteld als een bundeling wensen voor de feestdagen. Zo zou u uw kerstkaarten kunnen vullen met een citaat van Zuster Monica: „In veel gezinnen is ‘onthaasten’ een modewoord dat een paar keer per jaar op de volgende manier in de praktijk wordt gebracht: een lange autorit in de file om in het buitenland met vakantie te gaan.” Of

misschien gebruikt u liever de woorden van ex-zangeres en ex-politica Margriet Hermans als nieuwjaarswens: „Ik word dan wel ouder, maar ik wil nog altijd de wereld verbeteren. Ik heb toch ook recht op een verslaving?” Sommige citaten zijn duidelijk beter dan andere geschikt als wens. Maar misschien kunt u dit boekje ook gewoon schenken aan de citatenverzamelaar in uw familie of kennissenkring? (JVH)

Manu Adriaens, *Volg je eigen ster! Wensen voor kerst & nieuwjaar*, Davidsfonds, Leuven, 2010, 78 blz., 14,95 euro, ISBN 978 90 582 67344.

BOEK ACTUALITEIT

Door Congo
Marc Reynebeau

Weinigen weten dat Marc Reynebeau, journalist en televisieverschijning, Congolese wortels heeft. Hij werd immers in 1956 geboren in Albertstad, het huidige Kalemie, waar zijn vader

voor een textiel fabriek werkte. In 1968 keerde het gezin Reynebeau terug naar België. Zijn kinderjaren bracht Marc dus door in Oost-Congo. Naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van de onafhankelijkheid trok hij met fotograaf Eric de Mildt via Kigali en Bukavu naar zijn geboortestad. Het levert een indrukwekkende en bijzonder eerlijke reportage op.

Reynebeau – die nog een mondje Swahili spreekt – ontmaskert, ergert zich aan, maar toont ook veel begrip voor het hedendaagse Congo. Het weerzien met zijn geboortestad en ouderlijke huis is een afknapper. „Wat betekent mijn zoektocht naar de guaveboom in de tuin van mijn jeugd? Dat die boom er niet meer staat, is maar best, want die tijd is voorbij. Zelfs na vijftig jaar onafhankelijk-

heid vergeet men dat in België wel eens. Men blijft er in de herinnering vasthangen en dan is Congo alleen een verhaal van neergang en verval. Omdat er zoveel werelden in Congo bestaan, kan 1960 onmogelijk nog het enige criterium zijn om tegen het land aan te kijken.” Met bijzonder fraaie foto's. (EDS)

Marc Reynebeau, *Terug naar Congo. Op zoek naar de guaveboom uit mijn jeugd*, Lannoo, Tielt, 2010, 144 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 2099 295 3.

BOEK NON-FICTIE

Kinderen
en medische ethiek
Kris Dierickx

Zowat alle mogelijke hete zhangijzers in de ethische problematiek van kinderen in de geneeskunde komen aan bod in „*Kinderen niet toegelaten?*”. Het boek is dan ook een must voor al wie als arts, vertrouwenspersoon, ouder of jurist betrokken is bij de zorg voor zieke kinderen. Samensteller van *Kinderen niet toegelaten?* is Kris Dierickx, hooglebaar medische ethiek aan het Centrum voor Biomedische Ethiek en Recht van de K.U.Leuven. Hij

tekt ook voor een bijdrage over medische screening van pasgeboren kinderen en een over kinderen en biobanken. Daarnaast verleenden onder meer collega's Paul Schotsmans en Chris Gastmans, jurist Herman Nys en kinderheumatoloog Marleen Renard hun medewerking aan het project, met zijn bijna tweehonderd bladzijden een nog net behapbaar, wetenschappelijk verantwoord werkstuk.

De auteurs nemen de lezer mee in de verschillende situaties waarmee kinderen kunnen geconfronteerd worden: van eetstoornissen en autisme tot hoogtechnologische medische ingrepen, van genetische testen en klinische experimenten tot palliatieve zorg en euthanasie.

Grondgedachte is dat kinderen niet louter 'kleine volwassenen' zijn, waardoor het patiëntenrecht, een belangrijke verworvenheid van de medische ethiek, niet op dezelfde manier op hen van toepassing is. Dat patiëntenrecht is namelijk gebaseerd op autonomie en minderjarigen zijn (nog) niet (volledig) wilsbekwaam. De norm van goeddoen heeft over het algemeen voorrang op de norm

van het respect voor hun zelfbeschikking. Minderjarigen hebben een autonomie-in-ontwikkeling. Naarmate ze ouder worden, vermindert de voorrang van de norm van goeddoen en neemt het respect voor de zelfbeschikking toe. Met andere woorden, kinderen moeten beschermd worden tegen onverstandige keuzes.

Het belang van het kind is echter niet altijd even makkelijk te bepalen. Welke aanpak is leefbaar en welke niet? Ouders en medisch team kunnen het oneens zijn over de te volgen weg. Indien ouders niet in staat zijn om de basisrechten en fundamentele belangen van hun kinderen te beschermen, mogen derden tussenkomen. (LW)

Kris Dierickx (en anderen), *Kinderen niet toegelaten? Ethisch verantwoord omgaan met kinderen in de geneeskunde*, Davidsfonds, Leuven, 2010, 194 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 5826 650 7.